

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Komisijas paziņojums “Otrais stratēģiskais enerģētikas pārskats – ES Energoapgādes drošības un solidaritātes rīcības plāns””

COM(2008) 781 galīgā redakcija

(2009/C 228/16)

Eiropas Komisija saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 262. pantu 2008. gada 13. novembrī nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

“Komisijas paziņojums “Otrais stratēģiskais enerģētikas pārskats — ES Energoapgādes drošības un solidaritātes rīcības plāns””

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Transporta, enerģētikas, infrastruktūras un informācijas sabiedrības specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2009. gada 12. martā. Ziņotāja — SIRKEINEN kdze.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 452. plenārajā sesijā, kas notika 2009. gada 24. un 25. martā (25. marta sēdē), ar 130 balsīm par, 3 balsīm pret un 2 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi.

1.1. EESK atzinīgi vērtē Komisijas paziņojumu, it īpaši tāpēc, ka tajā īpaša uzmanība veltīta energoapgādes drošībai, un secina:

— nesenā krīze gāzes piegādes jomā uzskatāmi liecina, ka vajadzīga vienota dalībvalstu pieeja gan iekšējā, gan ārējā enerģētikas politikā;

— trešais tiesību aktu kopums, kas attiecas uz enerģētikas tirgu, vēl nav pieņemts, un šāda rīcība ir pretrunā visiem trim enerģētikas politikas mērķiem, proti, nodrošināt piegādes drošību, konkurētspēju un ilgtspēju;

— Komisija nav veltījusi pienācīgu uzmanību problēmām naftas piegāžu un transporta jomā;

— Komisijas dokumentā nav aplūkoti enerģētikas politikas sociālie aspekti;

— Komisijas paziņojums neliecina par izpratni, ka jārikojas nekavējoties;

— steidzami jāizstrādā paziņojums “Šķēršļu pārvarēšana atjaunojamās enerģijas avotu izmantošanai ES”, kurā atjaunojamās enerģijas avoti ir jāaplūko kā enerģētikas sistēmas daļa;

— atzinīgi vērtējama Komisijas vēlme publicēt politikas programmu 2030. gadam un redzējumu 2050. gadam, jo lielas tehnoloģiskās un sistēmiskās pārmaiņas ir ilgstošs process;

— atjauninātajā kodolenerģētikas paraugprogrammā ņemtas vērā EESK izteiktās piezīmes.

1.2. Komiteja iesaka

— efektīvi un steidzami izmantot visus ES instrumentus, kas var mazināt draudus piegādes drošībai;

— veikt īpašu uzmanību nesen pieņemto tiesību aktu īstenošanai un neizstrādāt jaunus priekšlikumus tiesību aktiem, lai nodrošinātu pēc iespējas lielāku tiesiskā regulējuma stabilitāti un prognozējamību;

— no piecām rīcības plānā minētajām jomām par prioritāru noteikt energotaupību (galvenokārt, paaugstinot energoefektivitāti), jo tā ir joma, kurā var īstenot daudzus pasākumus, kas neprasa augstas izmaksas;

— Komisijai noteikt, kuri no daudziem iecerētajiem pasākumiem ir prioritāri;

— ļoti steidzami risināt izolēto enerģijas tirgu jautājumu un pabeigt Eiropas Enerģētikas tīklu izveidi;

- papildus ieguldījumiem infrastruktūrā lielāku uzmanību veltīt tam, ka lieli ieguldījumi vajadzīgi arī elektroenerģijas ražošanā un fundamentālo pētījumu jomā līdz 2050. gadam;
- Eiropas Savienībai ārējo attiecību jomā atbildīgi un saskaņā ar ilgtspējīgas attīstības principiem risināt enerģētikas jautājumus, kas skar visu pasauli, vienlaikus īstenojot pasākumus, kuru mērķis ir energoapgādes drošība Eiropā;
- veikt dažādus pasākumus, lai sekmētu enerģijas taupīšanu, bet izvairīties no pārmērīgas regulēšanas ES līmenī;
- Eiropas Savienībā sasniegt visaugstāko līmeni energoefektīvu tehnoloģiju izmantošanas jomā;
- Komisijai pēc iespējas izskatīt atsevišķu mērķu īstenošanas iespējamību saistībā ar dažādiem enerģijas izmantošanas veidiem, kas ir efektīvs līdzeklis energoefektivitātes paaugstināšanai, jo īpaši attiecībā uz pakalpojumiem un produktiem, kurus realizē vietējā tirgū;
- steidzami pieņemt lēmumus par turpmāko kodolenerģijas izmantošanu, ņemot vērā to, ka lieli ieguldījumi jāveic elektroenerģijas ražošanā;
- izstrādāt redzējumu 2050. gadam, ņemot vērā situāciju pasaulē, kas veido pamatnosacījumus ES tālejošo mērķu īstenošanai.

2. Ievads.

2.1. ES enerģētikas politikas mērķi ir ilgtspēja, konkurētspēja un piegādes drošība. Ņemot vērā Ukrainas un Krievijas strīdu par gāzes piegādi un tā sekas, straujo ekonomikas lejupslīdi un enerģijas cenu nepastāvību, Komiteja pauž nožēlu, ka piegādes drošībai pēdējā laikā pievērsta nepietiekama uzmanība. Atkarība no ārējiem enerģijas piegādātājiem pati par sevi nav problēma, taču piegādes jomā arvien lielāku risku rada gan pieaugoša atkarība no tiem piegādātājiem, kas neievēro tādus pašus noteikumus kā ES valstis, gan arī pieprasījuma pēc gāzes palielināšanās.

2.2. ES nozīmīgākās likumdošanas iniciatīvas pēdējo divu gadu laikā ir trešais tiesību aktu kopums, kas attiecas uz elektroenerģijas un gāzes tirgu, kā arī tiesību aktu kopums enerģētikas un klimata jomā. Pēdējo no minētajiem tiesību aktu kopumiem pieņēma ļoti ātri pirmajā lasījumā 2008. gada decembrī, un daudzus svarīgus jautājumus paredzēts precizēt, izmantojot

komitoloģijas procedūru. Divu gadu laikā vēl nav izdevies pieņemt tiesību aktu kopumu, kas attiecas uz iekšējo enerģijas tirgu, un šāda rīcība kavē iekšējā tirgus efektīvu darbību, lai nodrošinātu visu trīs enerģētikas politikas mērķu īstenošanu.

2.3. Dažādie enerģētikas politikas mērķi ir savstarpēji saistīti, un pasākumi to īstenošanai viens otru papildina. Taču to nevar attiecināt uz visiem aspektiem. Jānosaka, ka svarīgākais mērķis ir piegādes drošība. Ņemot vērā, cik nopietnas sekas ir enerģijas piegādes traucējumiem un enerģijas trūkumam, jānodrošina nepārtraukta enerģijas piegāde iedzīvotājiem un uzņēmumiem.

3. Komisijas dokuments.

3.1. Otro stratēģisko enerģētikas pārskatu Komisija publicēja 2008. gada novembrī. Komisija ierosina **ES Energoapgādes drošības un solidaritātes rīcības plānu**, kurā ir pieci punkti un galvenā vērtība veltīta:

- infrastruktūras vajadzībām un enerģijas piegāžu diversifikācijai;
- ārējām attiecībām enerģētikas jomā;
- naftas un gāzes krājumiem un krīzes reaģēšanas mehānismiem;
- energoefektivitātei;
- ES iekšienē saražoto enerģijas resursu labākai izmantošanai.

3.2. Otrajam stratēģiskajam enerģētikas pārskatam pievienota arī atjauninātā kodolenerģētikas paraugprogramma, ko sāka īstenot 2007. gadā. Programmā īpaša uzmanība veltīta piegādes drošībai, vajadzīgajiem ieguldījumiem un to veikšanas nosacījumiem.

3.3. Vienlaikus ar Otro stratēģisko enerģētikas pārskatu Komisija ir publicējusi

- tiesību aktu kopumu (2008. gads), kas attiecas uz energoefektivitātes paaugstināšanu,
- priekšlikumu Direktīvas par naftas rezervēm pārskatīšanai un

— pārskatītu priekšlikumu Direktīvai, ar ko izveido Kopienas Kodoldrošības sistēmas pamatprincipus.

3.4. Otrajā stratēģiskajā enerģētikas pārskatā Komisija norāda, ka tā iecerējusi

— precizēt Direktīvu par gāzes piegādes drošību (2010. gadā);

— atbalstīt ES vietējo fosilā kurināmā resursu izmantošanu videi nekaitīgā veidā;

— publicēt paziņojumu “Šķēršļu pārvarēšana atjaunojamo enerģijas avotu izmantošanai ES” un

— sadarbībā ar Eiropas Investīciju banku ierosināt Ilgtspējīgas enerģijas finansēšanas iniciatīvu.

3.5. Komisija arī ierosinās atjaunināt Eiropas enerģētikas politiku (2010. gadā), lai izstrādātu politikas programmu 2030. gadam un redzējumu 2050. gadam.

4. Vispārīgas piezīmes.

4.1. EESK atzinīgi vērtē Komisijas paziņojumu, it īpaši tāpēc, ka tajā īpaša uzmanība veltīta enerģijas piegādes drošībai un Komisija izvēlējusies visaptverošu pieeju aktuālo enerģētikas politikas problēmjautājumu risināšanai. Eiropas Savienībai ir instrumenti, lai novērstu draudus piegādes drošībai. Komisija norādījusi uz šiem instrumentiem, kuri tagad ir efektīvi jāizmanto.

4.2. ES rīcība piegādes drošības jomā tomēr nenozīmē, ka vajadzīgas jaunas likumdošanas iniciatīvas. Pēc minēto tiesību aktu kopumu pieņemšanas lielāki pūliņi jāvelta to izpildei. Tiesisko regulējumu nedrīkst mainīt, lai īstenojamo pasākumu nosacījumi būtu cik vien iespējams prognozējami.

4.3. Pēdējā laikā pierādījies, cik svarīga ir dalībvalstu vienotība enerģētikas politikas jautājumos. Vairākkārt izskanējis

viedoklis, ka dalībvalstīm jārunā vienā valodā (šādu viedokli paudusi arī EESK). Tomēr tik ilgi, kamēr dažas, it īpaši lielās dalībvalstīs rūpēsies galvenokārt tikai par savām interesēm, Eiropas enerģētikas nozare nekļūs spēcīgāka, elastīgāka un efektīvāka.

4.4. EESK atbalsta ieceres piecās rīcības plānā minētajās jomās, bet uzskata, ka prioritāra nozīme ir energoefektivitātes paaugstināšanai, proti, energotaupībai, jo enerģijas patēriņš ir jāsamazina, ko var panākt, galvenokārt paaugstinot energoefektivitāti. Pat ja šajā jomā izdosies sasniegt vislabākos rezultātus, steidzami jāīsteno pasākumi arī citās jomās. Jāizmanto plašās iespējas īstenot rentablus pasākumus, kas ļauj paaugstināt energoefektivitāti un izvairīties no pasākumiem, kuri saistīti ar augstām izmaksām. Visspilgtākais piemērs ir lielās iespējas, kuras paver ēku energoefektivitātes paaugstināšana.

4.5. EESK cerēja, ka Komisija vairāk uzmanības veltīs problēmām naftas piegādes un transporta jomā. Eiropas Savienībā 36 % no (galvenokārt transportā) patērētās enerģijas iegūst no naftas, un, autotransportam attīstoties, palielinās arī CO2 emisija. Jāpiebilst arī, ka naftas cenas var ievērojami svārstīties un, iespējams, ka tās būtiski paaugstināsies. EESK 2009. gada janvārī pieņēma pēc Eiropas Parlamenta pieprasījuma izstrādāto atzinumu par tematu “Ar naftu saistītas problēmas”⁽¹⁾.

4.6. Komisijas dokumentā nav aplūkoti arī enerģētikas politikas sociālie aspekti, sākot ar darba vietu zaudēšanu, jaunu darba vietu izveidošanu tautsaimniecībā, kas nodara mazāku kaitējumu videi, izglītību un apmācību un beidzot ar enerģijas trūkumu. Komiteja arī norāda, ka enerģija nav pielīdzināma citām precēm un ka enerģijas piegādei, kas ir vispārējās nozīmes pakalpojums, jāatbilst vispārējās pieejamības un pieņemamas cenas principam.

4.7. Kaut arī kādreizējās un nesenās problēmas piegādes drošības jomā skaidri liecina, ka jārikojas nekavējoties, Komisija, pēc EESK domām, to īsti neapzinās. Paziņojumā minēti daudzi (vairāk nekā 45) Komisijas iecerētie pasākumi — galvenokārt paziņojumi. Lai nezaudētu laiku, būtu jānosaka, kuriem no minētajiem pasākumiem ir prioritāra nozīme.

⁽¹⁾ Skatīt EESK atzinumu par tematu “Ar naftu saistītas problēmas”, CESE 46/2009 14.1.2009, ziņotājs — Osborn kgs (atzinums vēl nav publicēts Oficiālajā Vēstnesī).

4.8. EESK atzinīgi vērtē arī ieceri izstrādāt politikas programmu 2030. gadam un redzējumu 2050. gadam, ko papildinās jauns rīcības plāns. Komiteja 2006. gadā pieņemtajā atzinumā par dažādu enerģijas avotu izmantošana⁽¹⁾ jau norādīja, ka šāds redzējums ir vajadzīgs. Lielas tehnoloģiskās pārmaiņas, kā arī pārmaiņas enerģētikas sistēmās ir ilgstošs process, jo ieguldījumiem infrastruktūrā ir vajadzīgs ilgs laiks. Tāpēc, neraugoties uz pašlaik ierobežotajām iespējām pielāgot tehnoloģijas un infrastruktūru, šāds nākotnes redzējums ir ļoti svarīgs.

5. Īpašas piezīmes.

5.1 ES enerģētikas vajadzībām ļoti svarīgas infrastruktūras veicināšana.

5.1.1. EESK atzinīgi vērtē Komisijas aktīvo rīcību šajā jomā, it īpaši tāpēc, ka arvien lielākas bažas raisa nepārtrauktā atkarība no ārējiem energoresursu piegādātājiem. EESK vēlētos izteikt šādas piezīmes.

5.1.2. Komisijas noteiktās sešas prioritātes ir ļoti nozīmīgas, un, tikai nosakot prioritātes, var cerēt, ka īstenošana būs efektīva. Pēc paziņojuma publicēšanas Komisija 2009. gada janvāra beigās nāca klajā ar konkrētiem projektiem minētajās prioritārajās jomās. Tos finansēs no līdzekļiem, kas paredzēti ES ekonomikas atveseļošanas plāna īstenošanai. Grūti ir formulēt viedokli par šiem prioritārajiem projektiem, jo trūkst pārredzamas informācijas gan par tiem, gan par citiem iespējamajiem projektiem un to finansēšanu no privātajiem un publiskajiem avotiem.

5.1.3. Komiteja pauž nožēlu, ka līdz šim maz darīts, lai novērstu Baltijas valstu enerģētikas tirgu izolētību. Šī problēma tagad jārisina nekavējoties. Vienlaikus jānorāda, ka enerģijas piegādes stabilitāte mazajās un izolētajās dalībvalstīs jānodrošina, īstenojot starpsavienojuma projektus ar kontinentālo Eiropu.

5.1.4. Attiecībā uz gāzes koridoriem EESK nesēn pieņemtajā atzinumā par enerģētikas politikas ārējo dimensiju norādīts, ka būs jāīsteno vairāki projekti, lai turpmāk nodrošinātu gāzes piegādi. Politisku apsvērumu dēļ nedrīkst pieļaut, ka šie projekti savstarpēji konkurē. Tagad jārikojas nekavējoties, lai nodrošinātu gāzes piegādi, un tāpēc dalībvalstu un Komisijas saskaņotai rīcībai ir svarīga nozīme.

⁽¹⁾ Skatīt atzinumu par tematu "Dažādu enerģijas avotu izmantošana", CESE, ziņotāja — Sirkeinen kdze, OV C 318, 23.12.2006., 185. lpp.

5.1.5. Iecere izveidot vienotu iegādes mehānismu ir jāprecizē. Rodas arī jautājums, kāpēc šāds mehānisms paredzēts tikai sadarbībai ar Kaspijas jūras reģiona valstīm.

5.1.6. Piegādes drošības problēmas nevar atrisināt tikai ar ieguldījumiem enerģijas transporta infrastruktūrā. Elektroenerģijas ražošanas iekārtu nomainā būs jāiegulda gandrīz 1 000 miljardi *euro*. Šī jautājuma risināšanai daļēji velīta Komisija paziņojuma sadaļa par vietējo energoresursu izmantošanu, taču uzmanība jāvelta arī nepieciešamajiem ieguldījumiem un to finansēšanas iespējām.

5.1.7. Ieguldījumu jomā svarīgi ir noteikt dažādu iesaistīto pušu — ES, tās finanšu iestāžu, dalībvalstu un uzņēmumu — uzdevumus. Uzņēmumi veic ieguldījumus, ja tiem radīti labvēlīgi priekšnosacījumi. Kaut arī nepastāvīgajā enerģijas tirgū iespējams kļūdīties, tieši uzņēmumi var vislabāk novērtēt situāciju tirgū un uzņemt risku. Publiskais sektors un politiķi var rīkoties, lai radītu labvēlīgus pamatnosacījumus, un noteiktās robežās paredzēt atvieglojumus un sniegt politisku atbalstu. EESK tāpēc ļoti atzinīgi vērtē Komisijas ieceri ciešāk un efektīvāk sadarboties ar privāto sektoru un finanšu iestādēm.

5.2 Lielāks uzsvars uz enerģētiku ES starptautiskajās attiecībās.

5.2.1. EESK 2009. gada janvārī pieņēma atzinumu par enerģētikas politikas ārējo dimensiju. Minētajā atzinumā izteiktās piezīmes, secinājumi un ieteikumi joprojām ir nozīmīgi un saistīti ar Komisijas paziņojumā minētajiem priekšlikumiem. Komitejai ir stingrāka nostāja, it īpaši divos jautājumos. Jārīkojas, lai, pirmkārt, panāktu, ka piegādātājas valstis enerģētikas tirgū piemēro tādus pašus noteikumus kā ES valstis, piemēram, noteikumus, kas attiecas uz infrastruktūras pieejamību, ieguldījumu aizsardzību u.c., un, otrkārt, panāktu, ka dalībvalstis, sniedzot atbalstu sarunām par komerciālu līgumu noslēgšanu, nosaka šādu kopīgi saskaņotu noteikumu piemērošanu par priekšnoteikumu atbalsta saņemšanai.

5.2.2. EESK arī norādīja, ka ārējās attiecības enerģētikas jomā jāveido, lai risinātu divus pamatuzdevumus. Pirmkārt, enerģijas piegādes drošība Eiropā un, otrkārt, atbildīga un ilgtspējīga pieeja enerģētikas jautājumu risināšanai visā pasaulē. Pēdējo aspektu, proti, Eiropas atbildību par attīstību visā pasaulē, Komisija tikai īsi pieminējusi. Šai atbildībai jāvelta īpaša uzmanība, un tā jāuzņemas ne tikai Eiropas Savienībai, kas aktīvi piedalās sarunās par klimata pārmaiņu ierobežošanu.

5.3 *Uzlaboti naftas un gāzes krājumi un krīžu reaģēšanas mehānismi.*

5.3.1. EESK piekrīt Komisijas paustajam viedoklim jautājumā par gāzes piegādes drošību. Obligāto gāzes rezerves krājumu veidošana, kas saistīta ar augstām izmaksām, nav un nevar būt vienīgais risinājums, nosakot, kādi ārkārtas pasākumi īstenojami. Citas iespējas ir piegādes avotu un līniju dažādošana, sašķidrinātas dabasgāzes izmantošana, sadarbība ar kaimiņvalstīm, pārtraucamu līgumu slēgšana un pāreja uz cita veida degvielas izmantošanu.

5.4 *Jauns stimuls energoefektivitātes paaugstināšanai.*

5.4.1. EESK pieņēmusi vairākus atzinumus par energoefektivitāti, sīki analizējot arī praktiskus pasākumus tās paaugstināšanai. Komiteja piekrīt Komisijas viedoklim, bet vēlētos izteikt dažas piezīmes.

5.4.2. Ļoti liels un gandrīz neierobežots ir to pasākumu skaits, kurus var īstenot, lai palielinātu enerģijas izmantošanas un ražošanas efektivitāti. Komisija jau ierosinājusi virkni juridisku līdzekļu, piemēram, attiecībā uz ēkām, energomarķējumu, ekodizainu utt. Tā vēl izstrādā arī citus priekšlikumus. EESK vēlētos ieteikt Komisijai vēltīt īpašu uzmanību tam, lai izvairītos no pārmērīgas regulēšanas un radītu nosacījumus inovācijas potenciāla iespējami labākai izmantošanai. Jāīsteno politiskie pasākumi — regulējums, valsts atbalsts utt. — energotaupības veicināšanai, taču tie jāizstrādā pārdomāti, lai tie attiecīgajās jomās neradītu pārāk augstas izmaksas un traucējumus tirgū. ES pasākumi jāattiecinā tikai uz tiem produktiem un pakalpojumiem, kas paredzēti iekšējam tirgum. EESK vēlētos, lai plašākas iespējas tiktu pavērtas brīvprātīgo darbībai, kā arī pašregulēšanai un kopregulēšanai, tajā skaitā arī standartizācijai.

5.4.3. Energoefektivitātes jomā Eiropa guvusi ievērojamus panākumus. Līdzīgi panākumi tai jāgūst arī energoefektīvu tehnoloģiju jomā. Pilnībā jāizmanto priekšrocības, ko paver līdz šim gūtie panākumi. Minēto procesu var sekmēt pasākumi tādās jomās kā pētniecības un izstrādes finansēšana, atbalsts inovācijai un riska finansēšana, Eiropas un pasaules tirgus atvērības veicināšana, efektīva starptautiska vienošanās par klimata pārmaiņu ierobežošanu un starptautiska sadarbība, lai paaugstinātu energoefektivitāti.

5.4.4. Lai gan EESK stingri atbalsta mērķi par 20 % paaugstināt energoefektivitāti, tā nav pārliecināta, vai tas būtu jānosaka par vispārēju saistošu mērķi. Energoefektivitātes paaugstināšana iespējama visās cilvēku un saimnieciskās darbības jomās, un iespējamo pasākumu skaits ir gandrīz neierobežots. Kā šādā

situācijā izveidot atbilstošu kopīgo pasākumu sistēmu? Tā vietā Komiteja iesaka Komisijai izskatīt atsevišķu mērķu īstenošanas iespējamību saistībā ar dažādiem enerģijas izmantošanas veidiem, kas ir efektīvs līdzeklis energoefektivitātes paaugstināšanai, jo īpaši attiecībā uz pakalpojumiem un produktiem, kurus realizē vietējā tirgū.

5.5 *ES vietējo energoresursu labāka izmantošana.*

5.5.1. EESK kopumā atbalsta Komisijas viedokli par ES vietējo energoresursu izmantošanu. Svarīgi ir pareizi novērtēt enerģijas pieprasījumu, kā arī dažādu enerģijas avotu attīstības un izmantošanas iespējas, ierobežojumus un nosacījumus.

5.5.2. EESK ļoti atzinīgi vērtē Komisijas ieceri publicēt paziņojumu "Šķēršļu pārvarēšana atjaunojamo enerģijas avotu izmantošanai ES" un rosina Komisiju nekavēties. Jau iepriekš saistībā ar visu enerģētikas sistēmu bija jāanalizē un jārisina jautājums, kā palielināt atjaunojamās enerģijas, kas turpmāk būs svarīgākais un videi nekaitīgākais iekšzemes enerģijas avots, izmantošanu. Kā Komisija norāda, svarīgi jautājumi ir energosistēmu ierobežojumi un nepieciešamība veidot elektroenerģijas rezerves ārkārtas situācijām. Izstrādājot pētījumu, būtu arī jāpievēršas jautājumam, vai "enerģijas rezerves" iespējamā izveide varētu nozīmēt, ka, atjaunojamās enerģijas izmantošana zināmos apstākļos var palielināt CO₂ emisiju un mazināt piegādes drošību. Jārisina arī problēmas, kas saistītas ar plānošanu un atļauju saņemšanu.

5.5.3. Komiteja atbalsta arī viedokli, ka obligātos CO₂ emisiju standartus spēkstacijām vajadzētu noteikt vienīgi pēc tam, kad tiks novērtēti oglekļa dioksīda uztveršanas un uzglabāšanas rūpniecisko demonstrējumu rezultāti.

5.5.4. Attiecībā uz kodolenerģijas izmantošanu EESK jau sen paudusi viedokli, ka jāizmanto visas elektroenerģijas ieguves iespējas, lai īstētu enerģētikas politikas mērķus. Tā kā tuvākajā laikā būs jāveic lieli ieguldījumi elektroenerģijas ražošanā, dalībvalstīs, kas vēlas vai vēlēties izmantot kodolenerģiju, steidzami jāpieņem lēmumi par turpmāko kodolenerģijas izmantošanu. Komisija prognozē, ka līdz 2020. gadam kodolenerģijas ražošana Eiropas Savienībā samazināsies par vienu ceturto daļu, un, ja netiks radītas jaunas kodolenerģijas ražošanas jaudas, šo samazinājumu daļēji kompensēs ar gāzes vai ogļu spēkstacijām, tādējādi palielinot emisijas un piegādes drošības problēmas. Pastāvīgi uzmanība jāvelta kodoldrošībai, iesaistot tajā valsts iestādes; jāpieņem lēmumi par kodolatkritumu apsaimniekošanu. EESK gatavo īpašu atzinumu par Direktīvu, ar ko izveido Kopienas Kodoldrošības sistēmas pamatprincipus.

5.5.5. EESK atbalsta Komisijas ieceri sagatavot dokumentus gan par naftas produktu pārstrādes, gan par elektroenerģijas ražošanas jaudas palielināšanu. Taču noteikti nedrīkstam aizmirst, ka ES nevar nedz lemt par ieguldījumiem enerģijas ražošanas jaudu palielināšanai, nedz izteikt ieteikumus, jo tā neuzņemas nekādu atbildību par iespējamo risku. Ieteicams vākt un analizēt attiecīgo informāciju, veikt modelēšanu, kā arī sadarboties ar Starptautisko Enerģētikas aģentūru.

5.6 Virzoties uz 2050. gada redzējumu.

5.6.1. EESK atbalsta Komisijas ieceri 2010. gadā atjaunināt Eiropas enerģētikas politiku, lai izstrādātu politikas programmu 2030. gadam un redzējumu 2050. gadam. Komiteja piekrīt viedoklim, ka minētās politikas atjaunināšanai jānotiek, rīkojot plašas konsultācijas un izvirzot mērķus, kas būtu jāsasniedz ilgākā termiņā.

5.6.2. EESK arī uzskata, ka ilgtermiņā svarīgākie uzdevumi būs jāveic Komisijas sākotnēji minētajās jomās: elektroenerģijas ģenerācija bez oglekļa emisijām, transporta nozares atkarība no naftas produktiem un tās izbeigšana, ēkas, elektroenerģijas tīkls un augstas efektivitātes un zemu oglekļa emisiju enerģētikas sistēma visā pasaulē. Lai to paveiktu, uzmanība jāvelta visiem tehnoloģiskiem risinājumiem, arī kodolsintēzei un ūdeņraža izmantošanai.

5.6.3. Izstrādājot nākotnes redzējumu, kas veidos pamatu ES mērķu īstenošanai, jāņem vērā situācija un attīstības tendences pasaulē. Mūsu situāciju un izvēli dažādos veidos ietekmē straujais enerģijas pieprasījuma pieaugums attīstības valstīs, klimata pārmaiņas un, cerams, starptautiska vienošanās par to ierobežošanu un pielāgošanos minētajām pārmaiņām, degzraktenņu pieejamība un citi faktori. Kā piemēru var minēt faktu, ka pēdējā laikā mainījušies problēmjautājumi saistībā ar naftu — vēl vakar uztraucāmies par augstajām naftas cenām, bet šodien runājam par zemu cenu izraisīto ražošanas apjoma samazināšanos.

Briselē, 2009. gada 25. martā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Mario SEPI

5.7 Atjauninātā kodolenerģētikas paraugprogramma.

5.7.1. EESK pauž gandarījumu, ka Komisija ņēmusi vērā piezīmes, kas izteiktas 2007. gadā pieņemtajā atzinumā par atjauninātās kodolenerģētikas paraugprogrammas projektu⁽¹⁾ un izpētes atzinumā par ieguldījumiem kodolenerģijas ražošanā⁽²⁾. Svarīgi ir apzināties, ka kodolenerģijas izmantošanas jomā Eiropas Savienībai ir būtiska nozīme, turpinot veidot ļoti progresīvu sistēmu, kas atbilst augstākajiem drošuma, drošības un neizplatīšanas standartiem. EESK nav iebildumu pret to, kā tiek risināti tādi jautājumi kā radioaktīvo atkritumu apsaimniekošana, ilgtermiņa finansējuma nodrošināšana ekspluatācijas pārtraukšanai, terorisma draudi un saskaņota atbildības sistēma. EESK uzsver, ka visas ar to saistītās izmaksas jāsedz kodolspēkstaciju operatoriem.

5.7.2. EESK vēlreiz norāda, ka viens no Eiropā izmantotajiem enerģijas veidiem arī turpmāk būs kodolenerģija, sekmējot klimata pārmaiņu ierobežošanu un nodrošinot elektroenerģijas piegādi. Komiteja arī piekrīt viedoklim, ka iedzīvotāju paustās bažas ir jāņem vērā, un atbalsta šajā sakarā izteiktos priekšlikumus. EESK atzinīgi vērtē ieteikumus noteikt kopīgus reaktoru drošuma līmeņus un ierosinājumu, ka jauncelamiem reaktoriem jāatbilst trešās paaudzes reaktoru drošuma un drošības līmenim. Pasākumi, lai atbalstītu jaunu reaktoru celtniecības finansēšanu, ir lietderīgi, it īpaši pašreizējos ekonomiskās apstākļos, taču šim mērķim nedrīkst piešķirt valsts subsīdijas vai ES budžeta līdzekļus. Lai arī dažas dalībvalstis izteikušās, ka turpmāk to attieksme pret jaunu kodolspēkstaciju būvniecību būs labvēlīgāka, finansējums, ekspluatācija un radioaktīvo atkritumu apsaimniekošana tomēr būs privātu uzņēmumu uzdevums: valdība sniedz tikai iespējas. Atklāta un visaptveroša informācija par projektētajām kodoliekārtām, ieskaitot izmaksas, iespējami ātri jādara pieejama sabiedrības apspriešanai un līdzdalībai.

(1) Skatīt atzinumu par tematu "Kodolenerģētikas paraugprogramma", CESE, ziņotāja — Sirkeinen kdze, OV C 256, 27.10.2007., 51. lpp.
(2) Skatīt 2008. gada 4. decembrī pieņemto atzinumu par tematu "Turpmākie ieguldījumi kodolrūpniecībā un to nozīme ES enerģētikas politikā", CESE 1912/2008 4.12.2009., ziņotājs — Iozia kgs (atzinums vēl nav publicēts Oficiālajā Vēstnesī).